

N:o 31.

Ank. till Riksd. kansli den 1 mars 1898, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om sådan ändring i gällande konkurslag, att borgenär förhindras att genom uppgifvande af oriktig fordran utöfva obehörigt inflytande på konkursförvaltningen.

Uti en i Andra Kammaren väckt och till lagutskottet hänvisad motion, n:o 157, anför herr *Akerlund*:

»Konkurslagen stadgar såsom regel, att vid val till gode män eller sysslomän så ock uti alla andra mål, som röra förvaltning af gäldenärsbo, gäller såsom beslut den mening, hvarom bland närvarande borgenärer de sig förena, hvilkas fordringar sammanräknade utgöra största beloppet, så framt dessa borgenärer derjemte utgöra minst en fjerdedel af de röstande; och utöfvas rösträtten före inställelsedagen enligt de fordringar, en borgenär uppgifvits ega, samt efter det borgenär på inställelsedagen eller sedermera bevakat fordran efter storleken af det belopp, han sålunda bevakat.

Detta sätt för afgörande af frågor angående boets förvaltning och öfriga angelägenheter är emellertid mindre betryggande.

Hvad först beträffar de frågor, som erfordra afgörande före inställelsedagen, såsom godmansval n. fl., finnes med nuvarande bestämmelser ej nödig garanti emot att personer obehörigen och till boets skada utöfva rösträtt med stöd af ogrundade fordringsanspråk, helst

några fordringsbevis endast »så vidt ske kan» behöfva företes. Ännu betänkligare ställer sig saken med afseende å de konkursboets angelägenheter, hvilka skola af borgenärerna afgöras å och efter inställeldagen.

Bevakandet af fordran är det faktum, som från och med inställeldagen grundar rösträtt i en konkurs, och med lagens nuvarande bestämmelser har detta sin tillämpning, oafsedt om den fordran, som bevakats, eger någon giltig grund eller icke. Härigenom blir en mindre samvetsgrann person, som vill för främjande af egennyttiga afsigter förskaffa sig obehörig röstöfvervigt i en konkurs, satt i stånd att förverkliga detta syfte blott genom att i konkursen bevaka en för ändamålet tillräckligt stor fordran. Visserligen skall han, säger konkurslagen, lägga de handlingar in, på hvilka han sin fordran grundar, men ingenting hindrar honom från att för ernående af sitt ändamål, t. ex. i fall han haft några affärer med gäldenären, skriva räkningar å huru höga belopp som helst eller uppgifva sig hafva lidit eller möjligen komma att lida skada för huru högt belopp honom för godt synes, så mycket mindre som för dylikt förfarande ingen straffpåföljd läres finnas stadgad, och ingen lärer lagligen kunna hindra honom att i konkursen rösta för de »fordringar», han sålunda bevakat. För åstadkommandet af den erforderliga personliga röstpluraliteten behöfver han endast förse sig med fullmagter från en och annan mindre fordringsegare, hvilka fullmagter synnerligen lätt bruka kunna anskaffas, hvarefter han sjelf, intill dess hans ogrundade fordringsanspråk blifvit lagligen underkända, hvilket kan draga en ganska lång tid, gör sig till fullständig herre öfver konkursen och särskildt i sitt intresse, gäldenären och medborgener till förfång, dominerar valet till sysslomän, hvilka ju hafva konkursboets medel och hela förvaltning om händer. Att så allt för ofta tillgår, torde vara så bekant, att jag här vill anföra blott ett enda exempel derpå.

Uti en konkurs inom det län, jag tillhör, bevakade en person omkring 70,000 kronor dels för förluster, som han »trodde» sig genom gäldenärens förvållande möjligen om fem å sex år eller längre tid här efter kunna få vidkännas, dels för andra fordringar, hvarför inga som helst rimliga skäl förefunnos. Efter anmärkningar från öfriga fordringsegare i konkursen blef allra största delen af bevakningen, eller öfver $\frac{6}{7}$ deraf, genast ogillad af vederbörande domstol, och godkändes slutligen endast 69 kronor af hela det bevakade beloppet efter derom förd rättegång, men den förmente fordringsegaren nådde det mål, han åsyftade. Han valde sig sjelf jemte en god vän, som bevakat 100 kronor,

till sysslomän i massan. Dessa togo nu om händer alla konkursmassans medel, och om redovisning någon gång kan förväntas, så saknas efter all sannolikhet, åtminstone hos den själfvalde sysslomannen, tillgångar. De verkliga fordringsegarnes utdelning blir då ungefär lika med noll.

Då dylikt kan ega rum, synes det mig vara uppenbart, att lagens stadganden i hithörande delar icke äro sådana, de borde vara.

Jag hyser visserligen den åsigt, att rösträtt i konkurs endast borde få grundas på sådana uppgifna fordringsbelopp, som af vederbörande gäldenär under edsförpligtelse godkännas, men anser mig alldeles icke kompetent att, såsom lagutskottet synes fordra, föreslå, huru gällande lag bör ändras, på det här ofvan påvisade, af lagutskottet erkända brister i densamma måtte blifva undanröjda, och får därför vördsamt föreslå, att Riksdagen ville besluta en skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådana ändringar och tillägg i gällande lag, som i möjligaste mån förekomma, det borgenär genom uppgifvande och bevakande af giltig grund saknande fordringar må kunna utöfva ett oberättigadt inflytande på val af gode män och sysslomän samt i andra mål, som röra förvaltning af gäldenärs bo.»

Utskottet, som senast vid 1896 års riksdag, med vitsordande att den nuvarande lagstiftningen angående utöfvande af rösträtt i frågor, som rörde konkursförvaltning, vore otillfredsställande, afstyrkt en af samme motionär då gjord framställning i enahanda syfte som den nu föreliggande af den anledning, att motionären icke lemnat någon antydning om den rigtning, hvari den af honom önskade lagförändringen skulle vidtagas, är äfven nu fullt ense med motionären derom, att gällande bestämmelser angående rösträtt i konkurs icke lemna tillräckliga garantier mot missbruk derutinnan, att obehöriga personer deltaga i val af konkursförvaltning samt i borgenärsbeslut, eller att borgenär i berörda afseenden utöfvar större inflytande än som, på grund af hans verkliga fordran i konkursen, honom med rätta tillkommer. Motionären har framhållit ett synnerligen talande exempel på dylikt missbruk, och liknande mer eller mindre rättsvidriga fall lära icke vara så särdeles sällsynta. Blotta möjligheten för öfrigt, att en person på grund af en endast föregifven fordran eller uteslutande på sin egen uppgift om densammas belopp får utöfva inflytande på angelägenheterna i en kon-

kurs, innebär med särskildt fästadt afseende derå, att förvaltningsbefogenheten i konkurs af mången ifrigt eftertraktas såsom ett oftast ganska vinstgifvande uppdrag, enligt utskottets åsigt en så allvarsam fara för missbruk och rättskränkningar, att det synes utskottet böra tagas i noggrann öfvervägande, om icke denna fara lämpligen må kunna på ett eller annat sätt aflägsnas, eller åtminstone i väsentlig mån förebyggas. Då utskottet härvid tagit under ompröfning det af motionären framkastade förslaget, att rösträtt i konkurs skulle få utöfvas endast för sådana fordringar, hvilka af konkursgäldenären under edsförpligtelse godkändes, så har utskottet visserligen ansett, att gäldenärens uppgifter om sina skulder uti den af honom vid första förhöret med ed fästade bouppteckningen borde utan våda kunna tillerkännas det vitsord, att de grundlägga rösträtt för de motsvarande fordringar i boet, hvilka af borgenär uppgifvits eller anmälts. Men om det skulle stadgas, att endast de fordringsbelopp, hvilka i bouppteckningen upptagits såsom skulder, tillerkändes rösträtt, så skulle sannolikt härigenom i åtskilliga fall borgenärer gå miste om sådan rätt för verkliga egande fordringar. Ty oaktadt hithörande straffbestämmelser innebära skäliga garantier för att ur den beedigade bouppteckningen icke veterligen utesluts verkliga skulder, torde det icke så sällan inträffa, att dylika icke i bouppteckningen återfinnas på grund af glömska från gäldenärens sida eller af den anledning att han icke erkänner dem såsom ostridiga. Man torde följaktligen böra medgifva rösträtt äfven för de klara fordringar, hvilka, ehuru icke af gäldenären uppgifna, af borgenär styrkts medelst sådana skuldebref eller andra skriftliga fordringsbevis, som enligt gällande utsökningslag ega exekutiv kraft.

Deremot vill det förefalla utskottet, som om verkligt skäl icke föreläge att medgifva rösträtt för stridiga fordringsanspråk.

Utskottet har visserligen icke förbisett, att med de begränsningar af rösträtten i konkursärenden, som sålunda blifvit af utskottet ifrågasatta, fall kunde förekomma, då verkliga förefintliga fordringar blefve uteslagna från rösträtt; men utskottet håller före, att denna olägenhet vida uppväges af de fördelar, som genom en lagändring i nu antydd riktning skulle vinnas.

Den rent formella granskning af uppgifna och anmälda fordringsanspråk, som, derest utskottets åsigt vunne godkännande, af konkursmyndigheten måste verkställas, innan rösträtt finge af borgenär utöfvas, torde icke komma att förorsaka några synnerligen afsevärda praktiska svårigheter.

Skulle det emellertid, tvärt emot hvad utskottet har anledning an-

taga, vid en ingående undersökning af alla på frågan inverkan förhållanden, verkligen visa sig vara förenadt med oöfverstigliga hinder att i ofvan antydda rigtning råda bot mot det otillfredsställande sätt, hvarpå rösträtten i konkurs för närvarande är ordnad, synes jemväl böra komma under öfvervägande, huru vida icke anmärkta missbruk må kunna förekommas och stäfas genom lämplig ansvarsbestämmelse för uppgifvande till bevakning i konkurs af medvetet oriktig fordran, hvilken senare bestämmelse måhända kan finnas tjenlig att i alla händelser införas för att dermed supplera de af utskottet ifrågasatta stadganden af civilrättslig natur.

På grund af hvad sålunda anförts, föranlåtes utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t ville låta utreda, huru vida icke genom lagstiftningsåtgärder må kunna förhindras, att på grund af origtiga fordringsanspråk utöfvas obehörigt inflytande på förvaltningen af konkursbo, och att Kongl. Maj:t derefter täcktes för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill den verkställda utredningen må gifva auledning.

Stockholm den 1 mars 1898.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservation

af Herrar *Hasselrot, Fröberg, Rudebeck, Lundström* och *G. Andersson*.

Herrar *Husberg* och *C. F. Pettersson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.